

Sygn. akt II CSK 473/19

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa M. W.
przeciwko J. M.
o zachowek,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 9 stycznia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 marca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- II. zasądza od J. M. na rzecz M. W. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej J. M. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 marca 2019 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano m.in. że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Wedle skarżącej zakwestionowanie przez sądy zobowiązań spadkodawcy nastąpiło z rażącym naruszeniem przepisów procesowych, w szczególności art. 247 i 278 k.p.c. Skarżąca wskazała, że sposób przeprowadzenia dowodów, w tym bezpodstawne oddalenie jej wniosku dowodowego o powołanie nowych biegłych - bez wskazania motywów oddalenia wniosku - doprowadziło do ustaleń niezgodnych z rzeczywistością.

W tym miejscu należy zauważyć, że zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego żądanie dodatkowej opinii biegłego jest uzasadnione wówczas, gdy przedstawiona uprzednio opinia jest niepełna, niejasna lub występuje rozbieżność między sporządzonymi w sprawie opiniami biegłych. Przyczyny takiej

nie stanowi natomiast to, że wynik opinii jest odmienny od oczekiwań skarżącego (zob. np. wyroki SN: z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, niepubl., z dnia 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99, OSNP 2000, Nr 22, poz. 807, i z dnia 19 sierpnia 2009 r., III CSK 7/09, niepubl.). Tymczasem z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wynika, że skarżącej chodzi w istocie o podważenie mocy i oceny dowodu z opinii biegłego. Dopuszczenie dowodu z dodatkowej opinii biegłych może być uzasadnione jedynie w razie potrzeby, która - nie może - być wynikiem wyłącznie niezadowolenia strony z niekorzystnej dla niej opinii już przeprowadzonej. Chodzi tu o potrzebę podyktowaną rzeczą i umotywowaną krytyką opinii dotychczasowej, nasuwającą wątpliwości co do trafności zawartych w niej konkluzji. W przeciwnym razie sąd byłby zobligowany do uwzględniania kolejnych wniosków strony dopóty, dopóki nie zostałyby złożona opinia w pełni ją zadawalająca (zob. np. wyroki SN: z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 639/99, niepubl., z dnia 23 czerwca 2017 r., I CSK 627/16, niepubl. i z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 111/17, niepubl.).

Należy podkreślić, że ocena wiarygodności opinii sporządzonej przez biegłego należy do sądów rozpoznających sprawę w toku instancji i zgodnie z art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c. uchyla się spod oceny Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym (zob. wyroki SN z dnia 5 lutego 2014 r.: V CSK 125/13, niepubl. i V CSK 140/13, niepubl.).

Rozpoznając skargę kasacyjną, Sąd Najwyższy nie jest uprawniony ani do badania prawidłowości ustaleń faktycznych, ani do oceny dowodów dokonanych przez sąd odwoławczy. Sąd Najwyższy, jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd II instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu II instancji, chociażby pod pozorem kontestowania błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny (zob. wyrok SN z dnia 16 maja 2018 r., II UK 139/17, niepubl.).

Jak wskazano, przedstawiony przez skarżącą wywód stanowi jedynie polemikę z oceną dowodów dokonaną przez Sądy *meriti* rozpoznające sprawę i odzwierciedla jej stanowisko w sprawie, nie zaś rzeczywiste naruszenia prawa o postaci na tyle rażącej, że aż prowadzące do oczywistej zasadności skargi. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej zasadności – zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze - musi być związane z wywodem skarżącego, na czym - jego zdaniem - polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie, z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało, oraz argumentacją wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Nie każde bowiem naruszenie określonego przepisu (nawet oczywiste) prowadzi do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny (zob. np. postanowienia SN: z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 154/11, niepubl. i z dnia 20 lutego 2014 r., III SK 62/13, niepubl.).

Reasumując - stosownie do art. 398³ § 3 k.p.c. - ustalenia faktyczne dokonane przez sądy powszechne wiążą Sąd Najwyższy i nie mogą stanowić podstawy skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy nie jest kolejną instancją w toku rozpoznawania konkretnej sprawy, a skarga kasacyjna ma służyć wyjaśnianiu istotnych wątpliwości prawnych i ujednolicaniu orzecznictwa.

Nie mógł stanowić podstawy przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej również zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. Przede wszystkim należy zauważyć, w tym zakresie zarzut kasacyjny jest sprzeczny z uzasadnieniem, jako że w uzasadnieniu odwołano się do instytucji zwolnienia od kosztów sądowych na podstawie art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 785 ze zm.) i odmowy zwolnienia pozwanej z tych kosztów. Poza tym ocena szczególnie uzasadnionego wypadku, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecyjny (stanowi tzw. uprawnienie sędziowskie), a więc jest oparta na swobodnym uznaniu sądu orzekającego, w realiach konkretnej sprawy i - co istotne - może zostać podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa. Nie stanowi wyłącznej przesłanki zastosowania tego przepisu

zła sytuacja finansowa strony, nawet jeżeli stanowi podstawę do zwolnienia strony od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych, albowiem przepis ten, z uwagi na swój bardzo szczególny charakter, nie może być interpretowany rozszerzająco. W skardze kasacyjnej nie podniesiono argumentów, które skłaniałyby do oceny, że właściwe byłoby odstępianie od zasady dotyczącej rozliczenia kosztów procesu.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

jw